

Posudek vedoucího diplomové práce

Bc. Dana Slobodová
Filosofie pedagogiky Sergeje Gessena
UVES FFUK, 70 s.

Diplomová práce se zabývá dílem ruského filosofa a poříjnového emigranta Sergeje Gessena. Je zaměřena na jeho práce vydávané v meziválečném období, z nichž velká část nedílně souvisí s jeho pobytem v meziválečném Československu. Většina z nich se dotýká filosofie či teorie pedagogiky, což motivovalo i volbu názvu celé práce.

Práci otevírá komentovaný přehled použitých pramenů a literatury, po něm následuje stručný životopis Gessena, aby autorka přešla k hlavnímu tématu, jímž je popis Gessenových děl věnovaných pedagogice. Tato část je rozdělena na kapitoly věnované publikacím filosofa otištěným v ruském časopise *Russkaja škola za rubežom* vydávaném v Praze, na ostatní drobné práce publikované v Československu, poté na jeho hlavní filosofickopedagogické dílo *Filosofické základy pedagogiky* a nakonec výběr z dalších kratších textů myslitele. Práci završují diskusně pojaté kapitoly věnované recepci filosofova díla v současné ruské pedagogice a shrnutí, které se zároveň zamýšlí nad aktuálností Gessenova příspěvku k pojetí pedagogiky.

Diplomová práce je přehledně strukturována, je napsána srozumitelným a kultivovaným jazykem, autorka titulní problematice rozumí a orientuje se v základních faktech ruské kultury a meziválečné emigrace. Vychází z textů vydaných knižně, ať již v Gessenově době či v současnosti. K některým sborníkům Gessenových děl a položkám sekundární literatury autorka získala přístup během své stáže v Ruské federaci, protože nejsou přítomné v ČR. Archivní práce ani jiný další výzkum proveden nebyl.

Práce má převážně popisný charakter. Většina textu je vlastně převyprávěním obsahu Gessenových děl, teprve v závěrečných kapitolách je naznačena určitá diskuse k autorovým vývodům. Kriticky bych se vyslovil k řazení popisovaných děl, které není ani chronologické, ani tematické. Schází komentář ke kontextu vzniku prací a poukázání na jejich vzájemné souvislosti (zvláště u článků). V pasáži věnované knize *Filosofické základy pedagogiky* bych uvítal podrobnější srovnání různých verzí práce, komentář ke jejímu československému vydání a ohlasům na ně – jedná se o Gessenovu nejvýznamnější práci tohoto období oceněnou prestižní cenou tehdejšího Ministerstva školství a národní osvěty.

O Gessenově díle čtenář z práce získává solidní a zevrubnou představu. Nicméně pro její komplexnost schází konfrontace Gessenových děl s dobovým kontextem, ať již další ruskou pedagogickou tvorbou v emigraci či s dobovou teoretickopedagogickou tvorbou československou či světovou. Jeho díla nevznikala ve vakuu, ale kriticky reagovala na silnou tradici, zvláště v ruském prostředí rozvíjenou pod vlivem myšlení Tolstého či narodnických teoretiků. Domnívám se, že přínosem by také bylo alespoň stručné seznámení s Gessenovou tvorbou navazujícího polského období, které v jeho československém díle pokračovalo. Gessenova pedagogická díla také nejsou uvedena do souvislosti s jeho vlastní filosofií a novokantovskými základy. Jak se z ruského „logosovce“ vlastně stal teoretik pedagogiky? V titulu zaznívajícím sousloví „filosofie pedagogiky“ je tak poněkud v rozporu s obsahem práce.

Za technickou chybu považuji absenci průběžného číslování poznámek. Je tak znemožněno vzájemné odkazování mezi poznámkami a práce se tak fragmentarizuje. Některé podkapitoly nejsou uvedeny v obsahu; pro školní práci bych obecně doporučoval přidržovat se desetinného číslování kapitol, kde je možné přehledně zahrnout i dílčí oddíly.

Práce se věnuje osobnosti a problematice v našem prostředí dosud málo probádané. Nehledě na to, že Gessen dosáhl ve své době značného uznání jak v naší zemi, tak i v zahraničí, jeho jméno je dnes neprávem pozapomenuto a je úkolem současné badatelské generace je opět vrátit do obecného povědomí. Tím spíše, že výrazně zasáhl do českého prostředí. Tohoto úkolu se diplomová práce Dany Slobodové zhostila zdařile, její dílo je přínosné pro české vědecké prostředí a může sloužit jako zdroj základních informací pro zájemce o problematiku. Rozsah diplomové práce byl vyčerpán. Jako každé seriózně pojímané vědecké dílo však zároveň práce ukázala, kterým směrem je potřeba v dalším bádání kráčet dál a které sféry bude do bádání v budoucnosti nutné zahrnout. Mnohé bylo naznačeno výše. Je především potřeba zahrnout širší kontext: kontext samotného Gessenova díla, kontext pedagogiky ruské emigrace, světové pedagogiky, filosofie. Je třeba zvolit cestu dějin ruské emigrace či teorie pedagogiky. Pro první volbu je nezbytná práce s archivními a zahraničními prameny. Námětů je tak celá řada a nezbyvá než si přát, aby autorka ve své badatelské práci dále pokračovala v rámci postgraduálního doktorského studia, což vzhledem k jejím dosavadním výsledkům vřele doporučuji.

Diplomová práce Dany Slobodové splňuje nároky kladené na diplomovou práci, doporučuji ji k obhajobě a hodnotím výborně.

V Litoměřicích 20. srpna 2016

PhDr. Hanuš Nykl, Ph.D.